

Bijlage Mededeling Vlaamse Regering – Activeringstrajecten 2020**1. Doel van deze nota**

Het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten voorziet in een jaarlijkse rapportering naar de Vlaamse Regering over de werking in de verschillende werkingsgebieden. Met het uitvoeringsbesluit van 2 februari 2018 werd uitvoering gegeven aan de activeringstrajecten en arbeidsmatige activiteiten.

Dit rapport brengt de stand van zaken van de activeringstrajecten voor personen met medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale (MMPPS) problemen over de periode 1/1/2020 - 31/12/2020.

2. Adviezen VDAB

Eind december 2020 kent VDAB 16.874 werkzoekenden met een MMPPS probematiek, waarvan:

- 2.097 wz met een advies Activeringsbegeleiding (AB)
- 650 wz met een advies Activerende Arbeidszorg (AA)
- 4.293 wz met een advies Arbeidszorg (AZ)
- 9.834 wz met een advies Welzijn (NT)

Provincie	AB	AA	AZ	NT	Eindtotaal
Antwerpen	554	119	940	3774	5387
Limburg	412	62	1468	951	2893
Oost-Vlaanderen	496	81	1032	2923	4532
Vlaams-Brabant	294	169	422	1330	2215
West-Vlaanderen	341	219	431	856	1847
Eindtotaal	2097	650	4293	9834	16874

Personen met een advies Welzijn (vroeger: advies niet-toeleidbaar) kunnen toegeleid worden naar de onthaaltrajecten bij het Geïntegreerd Breed Onthaal of naar arbeidsmatige activiteiten van het departement WVG.

De meerderheid van deze werkzoekenden:

- is langer dan 2 jaar werkzoekend (82%)
- is kortgeschoold (77%)
- heeft een arbeidshandicap (80%)
- is tussen 25 en 54 jaar oud (57%)

3. Activeringstrajecten

Activeringstrajecten zijn trajecten waarin aan werkzoekenden met MMPPS problemen een werk- én een zorgbegeleiding wordt aangeboden met als doel hen te lanceren naar betaald werk (met of zonder ondersteuning). Deze begeleiding (trajectplan) wordt uitgetekend door de deelnemer, samen met een casemanager Werk en een casemanager Zorg.

De casemanagers bepalen de duur van het activeringstraject met een maximale duurtijd van 18 maanden (en een mogelijkheid tot eenmalige verlenging met 6 maanden). De begeleiding wordt uitgevoerd door een netwerk van dienstverleners werk en dienstverleners zorg dat vertegenwoordigd en gecoördineerd wordt door een penhouder.

Het decreet werk- en zorgtrajecten vormt de wettelijke basis van een activeringstraject.

Het aanbod van de activeringstrajecten is opgestart in juli 2018. Een eerste periode van uitbesteding liep van juli 2018 - december 2019 met een Vlaams contingent van 1.770 activeringstrajecten.

Nadien liep de periode van uitbesteding jaarlijks. We focussen hieronder op de cijfers januari 2020 - december 2020 met een Vlaams contingent van 1.100 activeringstrajecten. Dossiers komen in het gunningsjaar 2020 van zodra ze 'aanvaard' zijn voor het activeringstraject. We beschouwen dit als het aantal definitief opgestarte trajecten in 2020.

Al deze klanten hebben vóór 01/01/2021 minstens het eerste gesprek gehad bij hun casemanager werk.

Regio	Aanvaard (dec 2020)	Bezig (dec 2020)	Afgesloten + stopgezet (dec 2020)	Definitief toegeleid (jan-dec 2020)	Objectief 2020	Toegeleid t.o.v. het objectief
Antwerpen	20	253	4	277	295	93,90%
Limburg	40	174	2	216	250	86,40%
Oost-Vlaanderen	26	245	2	273	270	101,11%
Vlaams-Brabant	41	111	6	158	150	105,33%
West-Vlaanderen: Brugge- Oostende- Roeselare	23	74	3	100	90	111,11%
West-Vlaanderen: Kortrijk	11	25	/	36	45	80%
Totaal	161	882	17	1.060	1100	96,30%

De statussen in de bovenstaande tabel worden als volgt geïnterpreteerd:

- *Aanvaard:* De klant was aanwezig op het eerste gesprek bij de casemanager werk maar het trajectplan is nog niet opgemaakt. De casemanager werk heeft de klant aanvaard in het activeringstraject. Vanaf dit moment beschouwen we een dossier als definitief toegeleid. Vanaf dit moment zullen de casemanagers werk en zorg het trajectplan opmaken, in overleg met de klant.
- *Bezig:* Het trajectplan is opgemaakt door de casemanagers werk en zorg en voorgelegd aan de penhouder voor goedkeuring. Vanaf dit moment begint de uitvoering van het trajectplan door het netwerk van dienstverleners werk en zorg..
- *Afgesloten en vervroegd stopgezet:* De klant heeft minstens 3 maanden dienstverlening gekregen (3 maanden na status 'Bezig') en het traject werd afgesloten met eindadvies OF het traject is wegens omstandigheden stopgezet maar is er niet voldoende informatie om een eindadvies te formuleren. In dat laatste geval zetten we het activeringstraject vervroegd stop. Er wordt dan geen eindadvies geformuleerd.
- *Definitief toegeleid:* alle klanten die minstens het eerste gesprek bij de casemanager werk hebben gehad. Dit is de optelsom van de statussen Aanvaard, Bezig en afgesloten.

VDAB is verantwoordelijk voor het geven van het advies 'activeringsbegeleiding', VDAB/GTB is verantwoordelijk voor de toeleiding naar het aanbod activeringstrajecten.

VDAB bestelde een totaal van 1100 activeringstrajecten voor 2020 verdeeld over de 6 regio's (zie bovenstaande tabel). In de provincie Antwerpen werd dit contingent volledig bereikt en werd er in augustus 2020 een verschuiving doorgevoerd van 39 trajecten uit het contingent van de provincie Limburg naar het contingent van de provincie Antwerpen. Er werd voor alle percelen minstens 80% van het contingent benut. Het gemiddelde aantal toeleidingen t.o.v. het objectief bedraagt 1060 trajecten ofwel 96,30 % van het totale contingent.

3.1. Doelgroep van een activeringstraject

De doelgroep van een activeringstraject wordt bepaald door het decreet van 25 april 2014 houdende de werk-en zorgtrajecten:

“Personen voor wie betaalde beroepsarbeid tijdelijk niet mogelijk is door een of meer belemmeringen van medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale aard, kunnen deelnemen aan werk- en zorgtrajecten.”

De VDAB bepaalt of een kandidaat deelnemer kan deelnemen aan een activeringstraject a.d.h.v. volgende criteria:

- De kandidaat deelnemer heeft ernstige belemmeringen van medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale aard die hem op dit moment verhinderen om betaalde beroepsarbeid te verrichten. Die belemmeringen zijn prominent aanwezig en onvoldoende onder controle om nu betaald aan het werk te gaan.
- Om deze belemmeringen te remediëren, heeft de kandidaat deelnemer nood aan een begeleidingsprogramma dat zich zowel richt op het vlak van begeleiding naar en op een werkvloer als op het vlak van zorg.
- Het moet aannemelijk zijn dat de kandidaat deelnemer na deelname aan een activeringstraject (van maximum 18 maanden) in staat is om door te stromen naar betaalde beroepsarbeid (met of zonder ondersteuning).

De doelgroep die wordt toegeleid naar een activeringstraject heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In de eerste gunningsperiode 2018-2019 werden onderstaande kenmerken gerapporteerd:

- 26% leeft in een situatie van armoede
- 74% van de deelnemers heeft een arbeidsbeperking
- 50% is kortgeschoold
- 66% is langer dan 2 jaar werkloos

Als we dezelfde oefening maken voor de periode 2020, komen volgende cijfers naar voor:

- 20% leeft in een situatie van armoede
- 66% van de deelnemers heeft een arbeidsbeperking
- 46 % is kortgeschoold
- 60 % is langer dan 2 jaar werkloos

Deze cijfers bleven relatief stabiel. Personen kunnen meerdere van deze kenmerken combineren.

3.2. Casemanager Werk

De casemanager werk voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager zorg. De casemanager werk maakt, samen met de deelnemer en de casemanager zorg, een trajectplan op met acties om de MMPPS-drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hierbij focust hij voornamelijk op doelstellingen en acties op vlak van werk. Hij waakt er tijdens de uitvoering van het trajectplan over dat:

- de acties inzetten op de ontwikkeling van de toenemende competenties van de deelnemer
- de acties rekening houden met de zorgbehoeften van de deelnemer
- de acties zo goed mogelijk op elkaar aansluiten, zodat de periodes tussen de acties tot een minimum worden beperkt
- de verschillende acties voldoende afgestemd zijn op elkaar en in een logische volgorde worden aangeboden
- het trajectplan wordt bijgestuurd tijdens het activeringstraject (indien nodig)

Het casemanagement werk wordt uitgevoerd door de bemiddelaars van Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB). De acties naar werk uit het opgemaakte trajectplan worden uitgevoerd door de werkbactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

Hieronder enkele voorbeelden van doelstellingen op vlak van 'werk' in een trajectplan:

- Meer zicht krijgen op de arbeidsmarkt (oriënteren)
- Zicht krijgen op eigen competenties
- Uitklaren welke job en werkomstandigheden (uren, taken, enz) haalbaar is
- Sollicitatietraining (o.a. ook tips om leegtes in de cv te verklaren)
- Werken aan basisvaardigheden, zoals o.a. assertief leren communiceren op de werkvloer, zelfzekerheid opbouwen
- Balans werk privé ondersteunen - Grenzen bewaken op werksetting
- Werkervaring en werkritme opbouwen naar een haalbaar uurrooster (via een stage)

3.3. Casemanager Zorg

De casemanager zorg voert zijn rol uit in nauwe samenwerking met de casemanager werk. De casemanager zorg maakt, samen met de deelnemer en de casemanager werk, een trajectplan op met acties om de drempels naar de arbeidsmarkt aan te pakken. Hierbij focust hij voornamelijk op doelstellingen en acties op vlak van 'welzijn/zorg'.

Het trajectplan omschrijft welke drempels naar de arbeidsmarkt zullen aangepakt worden. De acties uit het opgemaakte trajectplan worden uitgevoerd door de zorgactoren in het netwerk van dienstverleners (zie verder).

Hieronder enkele voorbeelden van doelstellingen in een trajectplan op vlak van 'zorg':

- Verhogen van psychische draagkracht
- Werken aan zelfvertrouwen, stresshantering, copingvaardigheden, assertiviteit, angsten, slaaphygiëne, middelengebruik, faalangst, traumatische ervaringen, sociale isolatie, relationele problemen, depressieve klachten, pijnklachten, enz
- Leren omgaan met medische problematiek/beperking
- Inzicht krijgen in eigen functioneren en of/diagnoses
- Uitklaren van de hulpvraag van de klant, motivatie van de klant
- Budgetbegeleiding

De rol van de casemanager zorg wordt uitgevoerd door organisaties die hiervoor een mandaat kregen vanuit het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Op Vlaams niveau zijn er 97 organisaties die een mandaat hebben als casemanager zorg:

- 2 centra voor algemeen welzijnswerk (CAW)
- 5 centra geestelijke gezondheidszorg (CGG)
- 2 diensten maatschappelijk werk van een ziekenfonds
- 12 initiatieven voor beschut wonen
- 16 OCMW's
- 14 psychiatrische ziekenhuizen
- 1 psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis
- 9 psychosociale revalidatiecentra
- 36 voorzieningen met een erkenning door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) of het Agentschap Jongerenwelzijn

De gemandateerde casemanagers zorg moeten een opleiding volgen bij VDAB over ICF, de manier waarop ICF (International Classification of Functioning, disability and Health van de Wereldgezondheidsorganisatie) geïntegreerd is in het begeleidingsproces en de registratie in het klantendossier van VDAB. Deze opleidingen worden i.s.m. GTB georganiseerd.

Niet alle organisaties met een mandaat als casemanager zorg hebben reeds begeleidingen als casemanager zorg opgestart.

3.4. Het netwerk van dienstverleners

De begeleiding van de acties uit het trajectplan dat opgemaakt werd door de casemanager werk en casemanager zorg, wordt uitgevoerd door een netwerk van dienstverleners werk en zorg die vertegenwoordigd worden door de penhouder. Het netwerk bestaat uit:

- werkactoren (dienstverleners werk) die verantwoordelijk zijn voor de begeleiding naar en op de werkvloer:

- begeleiding mbt verwerven van arbeidsmatige competenties
- zoeken van een werkvloer voor één of meerdere activeringsstages (met een maximale duur van 6 maanden per stage), bij een reguliere werkgever of op een sociale economie werkvloer.
- opmaak stageovereenkomst in MLP, begeleiding tijdens de stage, registratie van de stage in MLP, ondersteunen van de werkgever en opmaak van een stageverslag.

Voorbeelden van werkactoren zijn: centra voor jobcoaching, sociaal inclusieve ondernemingen, gespecialiseerde opleidings-, begeleidings-, en bemiddelingsdiensten,...

- zorgactoren (dienstverleners zorg) die verantwoordelijk zijn voor het verlenen van zorg, ter ondersteuning van de begeleiding naar werk, zoals:
 - werken aan zelfinzicht inzake de MMPPS-problemen die tewerkstelling verhinderen
 - deelnemer leren omgaan met zijn MMPPS-problemen op een werkvloer
 - zelfredzaamheid verhogen door het creëren van een ondersteunend zorgnetwerk
 - versterken van algemene basiscompetenties (vb. communicatie, hygiëne, conflictbeheersing, leren omgaan met faalervaringen, enz)

Voorbeelden van zorgactoren zijn: een psychiatrisch ziekenhuis, een centrum geestelijke gezondheidszorg, een initiatief beschut wonen, een revalidatiecentrum, een centrum algemeen welzijnswerk, een OCMW, ...

Volgende acties worden b.v. aangeboden in een activeringstraject:

- stage om werkervaring op te doen en te werken aan randvoorwaarden
- oriëntatie naar de arbeidsmarkt en het bepalen van een realistisch jobdoelwit ifv van toeleiding naar een geschikte werkomgeving
- werken aan randvoorwaarden zoals huisvesting, financiën, planning, mobiliteit, netwerk, planning
- werken aan psychisch welbevinden zoals leren omgaan met eigen beperkingen, ondersteuning bij groot spectrum van psychische en psychiatrische problemen, burn out, angst, pijn, gebrek aan draagkracht, verslavingsproblematieken, stress, spanning, piekeren, bipolaire stoornis...
- omgaan met fysieke klachten zoals b.v. fibromyalgie, cvs, rugklachten

Onderstaande tabel schetst de samenstelling van de partnerschappen per type organisatie in de verschillende netwerken van dienstverleners van de penhouders. Deze organisaties zijn als structurele partners betrokken in de verschillende netwerken.

De penhouder van het partnerschap kan, naast het aanbod van deze structurele partners, ook beroep doen op organisaties buiten het netwerk om tegemoet te komen aan specifieke ondersteuningsnoden van een deelnemer.

Penhouder	Limburg	Oost-Vlaanderen	Antwerpen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen W13	West-Vlaanderen Sint Amandus	Totaal
CAW	1	1	3	2	1	2	10
DMW van ziekenfonds	1	0	0	0	0	0	1
Centrum Geestelijke Gezondheidszorg	2	2	4	0	0	2	10

Initiatief beschut wonen	1	2	0	4	2	2	11
Psychiatrisch Ziekenhuis	2	7	0	4	1	2	16
Psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis	0	0	0	0	0	0	0
VAPH voorziening	3	6	1	3	4	5	22
Voorziening erkend door Jongerenwelzijn	1	2	1	0	1	1	6
Revalidatiecentrum	0	1	2	0	0	3	6
OCMW	5	3	27	3	12	1	51
GOB	4	3	3	2	3	4	19
Arbeidszorginitiatief	0	4	2	0	0	1	7
Maatwerkbedrijf	0	11	2	12	3	3	31
Andere	1	3	0	0	2	2	8
Totaal	21	45	45	30	29	28	198

3.5. Resultaten van een activeringstraject

Een activeringstraject duurt maximum 18 maanden en is eenmalig verlengbaar met 6 maanden. Deze periode is vaak nodig om de vele drempels naar werk te remediëren of te stabiliseren. Omwille van de coronamaatregelen en de impact hiervan op de begeleiding binnen de activeringstrajecten, werden hierdoor ook meer aanvragen ingediend tot verlenging.

a. Aard van de eindadviezen

T.e.m. december 2020 werden 702 activeringstrajecten afgesloten van het totaal aantal opgestarte trajecten. Onderstaande tabel toont het eindadvies waarmee de activeringstrajecten werden afgesloten op Vlaams niveau.

Eindadvies	Aantal	Percentage
Geen advies	32	4,6%
Activeringsbegeleiding	3	0,4%
Arbeidszorg	102	14,5%
Betaalde arbeid in de sociale economie: CMW	59	8,4%
Betaalde arbeid in de lokale diensteneconomie (LDE)	14	2%

Betaalde arbeid in het reguliere arbeidscircuit (NEC)	258	36,8%
Advies Welzijn (vroeger: niet-toeleidbaar)	234	33,3%
Totaal	702	100%

Voorlopig werden 47,2% van de dossiers afgesloten met het advies dat stappen naar betaalde tewerkstelling (met of zonder ondersteuning) mogelijk zijn na het activeringstraject: 36,8% van de klanten kreeg het advies dat tewerkstelling mogelijk is in het reguliere arbeidscircuit (NEC), 8,4% van de klanten advies collectief maatwerk (CMW) en 2% van de klanten lokale diensteneconomie (LDE). De personen met een advies betaalde arbeid worden door VDAB verder bemiddeld naar betaalde arbeid.

Voor 33,3% van de klanten werd geadviseerd dat stappen naar betaalde tewerkstelling momenteel nog steeds niet mogelijk zijn: zij kregen het advies Welzijn (vroeger: niet-toeleidbaar). Voor personen met een advies Welzijn kan VDAB toeleiden naar Onthaaltrajecten in het Geïntegreerd Breed Onthaal of Arbeidsmatige activiteiten van het departement WVG.

b. Uitstroom uit de werkloosheid

'Uitstroom uit de werkloosheid' gaat ruimer dan enkel de uitstroom naar werk na een activeringstraject. Naast werk, kan dit ook b.v. uitstroom zijn uit de werkloosheid omwille van hervatting studies, langdurige ziekte, pensionering,... waardoor klanten hierdoor niet langer ingeschreven zijn bij VDAB als werkzoekende. Er wordt voor deze rapportering geen rekening gehouden met het al dan niet hebben van werkloosheidsuitkering op het moment van uitstroom.

We meten de uitstroom uit de werkloosheid op verschillende momenten na afsluit van een activeringstraject (enkel bij dossiers die werden afgesloten met een eindadvies). In onderstaande tabel is te zien dat de uitstroom uit de werkloosheid stijgt met de periode na het afsluiten van het activeringstraject.

We zien ook dat de uitstroom naar werk stijgt in de periode na afsluit van het activeringstraject. Dit heeft betrekking op tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit, lokale diensteneconomie of in het beschermd circuit.

Aantal afgesloten activeringstrajecten	702
met uitstroom uit de werkloosheid na 0m	293
% uitstroom uit de werkloosheid na 0m	41,7%
met uitstroom naar werk na 0m	117
% uitstroom naar werk na 0m	16,67%
Aantal activeringstrajecten min. 1 maand afgesloten	614
met uitstroom uit de werkloosheid na 1m	269
% uitstroom uit de werkloosheid na 1m	43,81%
met uitstroom naar werk na 1m	115

% uitstroom naar werk na 1m	18,73%
Aantal activeringstrajecten min. 3 maand afgesloten	486
met uitstroom uit de werkloosheid na 3m	223
% uitstroom uit de werkloosheid na 3m	45,88%
met uitstroom naar werk na 3m	102
% uitstroom naar werk na 3m	20,99%
Aantal activeringstrajecten min. 6 maand afgesloten	343
met uitstroom uit de werkloosheid na 6m	172
% uitstroom uit de werkloosheid na 6m	50,15%
met uitstroom naar werk na 6m	89
% uitstroom naar werk na 6m	25,95%
Aantal activeringstrajecten min. 12 maand afgesloten	74
met uitstroom uit de werkloosheid na 12m	40
% uitstroom uit de werkloosheid na 12m	54,05%
met uitstroom naar werk na 12m	25
% uitstroom naar werk na 12m	33,78%
Aantal activeringstrajecten min. 18 maand afgesloten	7
met uitstroom uit de werkloosheid na 18m	6
% uitstroom uit de werkloosheid na 18m	85,71%
met uitstroom naar werk na 18m	5
% uitstroom naar werk na 18m	71,43%

Rekening houdend met de doelgroep van de activeringstrajecten en hun grote afstand tot de arbeidsmarkt waardoor betaald werk (tijdelijk) niet mogelijk was bij de start van het activeringstraject door een combinatie van medische, mentale, psychische en sociale problemen, geven deze cijfers een positief resultaat weer, ook op langere termijn.